

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 106 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse (kostnadsfordelingsavtale m.m.)

Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 4. april 2025, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Støre)

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag til endringer i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse. Forslaget knytter seg til ny offentlig avtalefestet pensjon (AFP) for ansatte som er født i 1963 eller senere.

I lovforslaget foreslås det to presiseringer i dagens regelverk. For det første foreslås det å lovfeste at det er en forutsetning for å være omfattet av den nye offentlige AFP-ordningen at arbeidsgiveren også er omfattet av avtalen som Statens pensjonskasse og andre leverandører av AFP har inngått om kostnadsfordeling av slik AFP. For det andre foreslås det en presisering i de betingelsene som stilles opp for at en arbeidstaker født i perioden 1963 til og med 1965, skal kunne motta AFP fra Statens pensjonskasse, selv om vedkommende er tilknyttet den private AFP-ordningen på uttakstidspunktet.

Forslagene har ikke vært på høring siden høring av forslagene etter departementets vurdering må regnes som «åpenbart unødvendig», jf. utredningsinstruksen punkt 3-3 tredje ledd tredje kulepunkt.

Lovforslaget er knyttet til lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse. Reglene for kommunale og fylkeskommunale

tjenestepensjonsordninger og tjenestepensjonsordninger for helseforetakene framgår av tariffavtale eller vedtekter. Det legges til grunn at lovendringer som vedtas av Stortinget, følges opp i regelverket som gjelder for disse ordningene.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Lovreglene om AFP for dem som er født i 1963 eller senere, ble vedtatt av Stortinget i april 2024 på bakgrunn av Prop. 35 L (2023–2024) *Endringer i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny avtalefestet pensjon)* og Innst. 231 L (2023–2024) fra arbeids- og sosialkomiteen. Det ble også gitt enkelte supplerende bestemmelser på bakgrunn av Prop. 5 L (2024–2025) *Endringer i folketrygd-leva og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2025 m.m.)* og Innst. 89 L (2024–2025) fra arbeids- og sosialkomiteen. Med bakgrunn i den nevnte proposisjonen og innstillingen, vedtok Stortinget 16. desember 2024 blant annet en lovhjemmel i § 13 syvende ledd for Statens pensjonskasse til å inngå en avtale om kostnadsfordeling med andre pensjonsleverandører.

De første tilfellene med ny AFP ble utbetalt i februar 2025. Ny AFP gir et livsvarig påslag til

alderspensjonen fra folketrygden og annen offentlig tjenestepensjon. AFP kan tas ut fra fylte 62 år, eller fra et senere tidspunkt, forutsatt at enkelte vilkår ved fylte 62 år og på uttakstidspunktet er oppfylt.

Vilkårene som må være oppfylt ved fylte 62 år, kan kort oppsummeres slik: Vedkommende må ha vært arbeidstaker i minst syv av de siste ni årene hos en arbeidsgiver med tariffavtale hvor staten er part eller tilsvarende avtale om AFP. I perioden inngår også tid arbeidstakeren har vært omfattet av den private AFP-ordningen dersom dette gjør at ansiennitetskravet oppfylles. Stillingen må være vedkommendes hovedarbeidsforhold, og stillingsandelen må utgjøre minst 20 prosent av full stilling. I de samme syv av de siste ni årene kan ikke vedkommende ha hatt annen inntekt som overstiger pensjonsgivende inntekt fra stillingen som gir rett til AFP. Det er også et krav at vedkommende de siste tre årene før fylte 62 år ikke har mottatt pensjon eller annen ytelse uten arbeidsplikt som utgjør 1,5 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) eller mer. Uføretrygd og uførepensjon fra privat eller offentlig tjenestepensjonsordning er her unntatt.

Vilkårene som må være oppfylt ved pensjonsuttaket, kan kort oppsummeres slik: Vedkommende må ha vært ansatt og reell arbeidstaker de siste tre årene før pensjonsuttaket starter hos en arbeidsgiver som er omfattet av offentlig AFP. Stillingen må utgjøre minst 20 prosent av full stilling. Det er gitt unntak for enkelte konkrete fravær. På uttakstidspunktet og i det foregående året må vedkommende også ha pensjonsgivende inntekt som overstiger 1 G i året. Det er et vilkår at vedkommende ikke har mottatt andre pensjoner som privat AFP, særalderspensjon eller betinget tjenestepensjon. Det er også et vilkår at vedkommende ikke har mottatt uføretrygd fra folketrygden etter fylte 62 år.

Grunnlaget for beregningen av AFP er pensjonsbeholdningen beregnet etter folketrygdloven § 20-4, omregnet til en beholdning for AFP med en sats på 4,21 prosent. Årlig pensjon framkommer ved å dividere beholdningen med folketrygdens delingstall på uttakstidspunktet.

3 Departementets vurderinger og forslag

3.1 Deltakelse i avtale om kostnadsfordeling

Statens pensjonskasse har i forbindelse med etableringen av den nye AFP-ordningen utarbeidet

en avtale om kostnadsfordeling med andre leverandører av ny offentlig AFP. Avtalen forutsetter at alle arbeidsgivere tilknyttet ny offentlig AFP, er omfattet av kostnadsfordelingsavtalen. Departementet mener dette prinsippet også bør framgå av loven.

Stillingene som inngår i vilkårsprøvingen av AFP er både statlige, kommunale, fylkeskommunale og andre stillinger tilknyttet AFP. Statens pensjonskasse har i avtalen, i samråd med andre pensjonsleverandører, fastslått at kostnadene fordeles etter tjenestetiden og pensjonsgrunnlaget i offentlig tjenestepensjonsordning. Denne kostnadsfordelingen er forutsatt i høringsnotatet om ny AFP og i Prop. 35 L (2023–2024). Dette tilvarer også kostnadsfordelingen etter overføringsavtalen for offentlig tjenestepensjon der én pensjonsleverandør utbetaler samlet pensjon for all opptjeningstid i offentlig tjenestepensjonsordning.

Departementet mener det er viktig at alle arbeidsgivere tilknyttet ny offentlig AFP er med på kostnadsfordelingsavtalen. Reglene for vilkårsprøvingen tilsier dette. Alternativet vil være at de som ikke omfattes av avtalen, betaler alle AFP-kostnadene for virksomhetens ansatte, eventuelt at mindre grupper av virksomheter danner egne kostnadsfordelingsgrupper. Dette er uhensiktsmessig. Det vil skape administrative utfordringer dersom alle ikke er med, og vil også kunne begrense mobiliteten i arbeidsmarkedet for eldre arbeidstakere. Dersom det ikke er en felles avtale, vil det være behov for egne avtaler om elektronisk utveksling av opplysninger for det formål å ivareta medregning av kvalifiserende tid i offentlig AFP for rett til AFP.

Det vises til forslaget til lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 13 syvende ledd.

3.2 Presisering av vilkårene i overgangsordning for årskull født i perioden 1963 til og med 1965

Det gjelder en særordning etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 7 andre ledd som gir rett til AFP fra Statens pensjonskasse for arbeidstaker født i perioden 1963 til og med 1965 som på uttakstidspunktet har stilling tilknyttet den private AFP-ordningen.

Bestemmelsen lyder slik:

«En arbeidstaker som er født i perioden 1963 til og med 1965, og som ville hatt rett til avtalefestet pensjon som det ytes statstilskott til etter

AFP-tilskottsloven dersom tiden i stilling tilknyttet offentlig avtalefestet pensjon medregnes i vilkårsprøvingen ved fylte 62 år, kan få avtalefestet pensjon etter kapittelet her. Arbeidstakeren må oppfylle vilkårene i ordningen etter AFP-tilskottsloven ved uttakstidspunktet, men stilling tilknyttet offentlig avtalefestet pensjon kan likevel inngå i vilkårsprøvingen dersom arbeidstakeren i den aktuelle perioden er ansatt i stilling som blir virksomhetsoverdratt fra offentlig til privat sektor, jf. arbeidsmiljøloven kapittel 16.»

Paragrafen er uklar med tanke på om det er privat eller offentlig AFP sine vilkårsregler som skal gjelde ved 62 år og på uttakstidspunktet. Departementet ønsker i lovforslaget her å presisere at det er vilkårsreglene for offentlig AFP som skal følges. Det eneste tilleggsvilkåret er at vedkommende er tilknyttet privat AFP-ordning de siste tre årene før uttaket av AFP. Tilleggsvilkåret gjelder likevel ikke dersom arbeidstakeren i den aktuelle perioden er ansatt i en stilling som blir virksomhetsoverdratt fra offentlig til privat sektor, jf. arbeidsmiljøloven kapittel 16.

I Prop. 35 L (2024–2025) punkt 7.4.5 framgår det:

«Når SPK mottar slike søknader, kan disse behandles på lik linje med ordinær offentlig AFP. Departementet presiserer at det ikke vil være medregning i treårskravet som gjelder på uttakstidspunktet i den midlertidige løsningen for årskullene 1963–1965. Det vil si at en må oppfylle treårskravet i privat sektor for å få medregnet tid fra offentlig sektor.»

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i brev til pensjonsleverandørene 13. desember 2024 om forskrift om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse født i 1963 eller senere (ny ordning) uttalt følgende:

«Departementet ser også at formuleringen i AFP-lovens § 7 andre ledd «Arbeidstakeren må oppfylle vilkårene i ordningen etter AFP-tilskottsloven ved uttakstidspunktet [...]» også kan være uklar. Den var ment fra departementets side for å få fram at det ikke er medregning i treårskravet ved uttakstidspunktet, unntatt i tilfellene med virksomhetsoverdragelse. SPK skal også vurdere om de aktuelle arbeidstakerne oppfyller kravene etter

AFP-lovens § 9 på linje med ordinære søknader om offentlig AFP, med unntak av at arbeidstakerne de siste tre årene før uttakstidspunktet må sammenhengende vært ansatt og reell arbeidstaker hos en arbeidsgiver omfattet av privat AFP, i stedet for «arbeidstaker hos en arbeidsgiver med tariffavtale hvor staten er part eller tilsvarende avtale om avtalefestet pensjon (AFP)».

Som det går fram av Prop. 35 L (2023–2024) la departementet til grunn at de som har siste del av ansiennitetsperioden i privat sektor vil søke om privat AFP, og at de som får avslag på grunn av manglende ansiennitet kan orienteres om at de kan søke om offentlig AFP fra SPK dersom de har jobbet i offentlig sektor i ansiennitetsperioden. Fellesordningen for AFP er fra departementets side ikke ment å være involvert i vilkårsprøvingen etter bestemmelsen utover å utveksle informasjon om tilknytning til privat AFP.

[...] Departementet tar sikte på å gjennomgå bestemmelsen i AFP-loven § 7 andre ledd for å tydeliggjøre vilkårene som gjelder.»

Det vises til forslaget til lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 7 andre ledd.

3.3 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at endringene gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Endringene kan tre i kraft så raskt som mulig etter at loven er vedtatt.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget gir ingen endringer i anslagene over de samlede økonomiske konsekvensene av ny offentlig AFP. KLP og Statens pensjonskasse har i forbindelse med avtaleutforming antatt at kostnadene for kommunesektoren isolert sett vil være høyere uten en avtale om kostnadsfordeling enn med. Antakelsen skyldes at man historisk har sett at flere går fra statlig til kommunal sektor, ikke omvendt.

Forslaget avklarer at alle med offentlig AFP må delta i samme ordning om kostnadsfordeling, noe som er administrativt forenklet sett opp mot alternativet om frivillig deltakelse.

5 Merknader til lovforslaget

Til endringene i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse

Til § 7

Endringen av *andre ledd* klargjør vilkårene for at arbeidstaker som er født i perioden 1963 til og med 1965 som er tilknyttet den private AFP-ordningen på uttakstidspunktet, kan få offentlig AFP dersom vilkårene for privat AFP ikke er oppfylt. Arbeidstakeren må ha vært tilknyttet ordningen etter AFP-tilskottsloven i de siste tre årene før uttakstidspunktet, og for øvrig oppfylle vilkårene i kapitlet om offentlig AFP i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse. Vilåret om tilknytning til ordningen etter AFP-tilskottsloven i de siste tre årene før uttakstidspunktet gjelder ikke dersom arbeidstakeren i den aktuelle perioden er ansatt i en stilling som blir virksomhetsoverdratt fra offentlig til privat sektor, jf. arbeidsmiljøloven kapittel 16.

Til § 13

Det presiseres i *syvende ledd nytt tredje punktum* at det er en forutsetning for å være omfattet av offentlig AFP at arbeidsgiveren også er omfattet av avtalen om kostnadsfordeling for slik AFP som Statens pensjonskasse har inngått med andre leverandører av offentlig AFP.

Ikrafttredelse

Departementet foreslår at loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Endringene kan tre i kraft så raskt som mulig etter at loven er vedtatt.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse (kostnadsfordelingsavtale m.m.).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse (kostnadsfordelingsavtale m.m.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse (kostnadsfordelingsavtale m.m.)

I

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 7 andre ledd skal lyde:

En arbeidstaker som er født i perioden 1963 til og med 1965, og som *er tilknyttet en virksomhet med avtalefestet pensjon som det ytes statstilskott til etter AFP-tilskottsloven, har rett til avtalefestet pensjon etter kapittelet her dersom vilkårene for privat AFP ikke er oppfylt, og arbeidstakeren har vært tilknyttet ordningen etter AFP-tilskottsloven de siste tre årene før uttakstidspunktet og for øvrig oppfyller vilkårene etter kapittelet her. Vilkåret om til-*

knytning til ordningen etter AFP-tilskottsloven i de siste tre årene før uttakstidspunktet gjelder ikke dersom arbeidstakeren i den aktuelle perioden er ansatt i en stilling som blir virksomhetsoverdratt fra offentlig til privat sektor, jf. arbeidsmiljøloven kapittel 16.

§ 13 syvende ledd nytt tredje punktum skal lyde:
Alle virksomheter med offentlig AFP skal være tilknyttet avtalen om kostnadsfordeling.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

